

Ville: Yttringer, som ere faldne angaaende Skoleloven, give mig Anledning til at bringe i Erindring, at der foreligger fra forrige Samling et Mindretalsforslag angaaende Skoleloven, hvortil blandt Andet er udtalt den Anskuelse, at medens man vel havde haft Betænkkeligheder ved den Maade, hvorpaa Skolelærerne hidtil vare kaldede gennem Sogneraadene ved Indstilling til Biskoppen, var man villig til at foreslaa og gaa ind paa, at selve Løberne i Kommunen skulde vælge deres Skolelærere og skulde endog kunne afstedige deres Skolelærere. Jeg bringer dette i Minde, for dog at vise, at der findes nogen Velighed — thi jeg hørte nemlig til dette Mindretal — hvor man er kommen stærkt imøde Anskuelser fra modfat Side for at frembringe et Resultat. Men det er det Spørgelige, at alle saadanne Forsøg glemmes, og naar det kommer til det sidste Dieblis, siges det, at der aldrig er viist nogen som helst Smøbekommen, at der aldrig er viist nogen Eftergivenhed, men at man staar absolut paa Sit. Jeg spører uetop dette ene Punkt frem for at vise, hvorledes jeg i Gjerningen har fulgt den Lære, at konstitutionelle Fremskridt kun naaes ved, at man kommer hinanden gjenfædig i Møde.

Sjør: Jeg skal kun gjøre den korte Bemærkning, at det gjør mig ondt, at denne Lære ikke ogsaa kunde have virket paa det ærede Medlems Bemærkning navnlig Regjeringen; thi dersom dette virkelig havde viist sig fra Regjeringens Side, er jeg sikker paa, at vi ikke havde staaet paa det Punkt, hvorpaa vi staae idag.

Fredriksen: Det ærede Medlem, som nylig talte, har neppe med stor Opmærksomhed fulgt de Talere, som saameget interesserede ham. Ellers vilde han blandt Andet have lagt Mærke til, at selv Ministeren har antydet det, han saa meget ønskede i Skolesagen, ikke blot det ærede Medlem fra Kjøbenhavn. Og han vilde paa samme Maade ikke strax have glemt, hvad det Medlem, som han fulgte med en saa eiendommelig Interesse, det ærede Medlem for Odense Amts 3die Valgkreds (N. Andersen), saa klart fremhævede igaar, hvilken ganste overordentlig Indflydelse, hvilken uhyre Indflydelse Klerikalen her i denne Sal har udøvet Aar efter Aar, idet det jo væsentligst er os, der har bestemt den daglige Statshuusholdning, for en væsentlig Del har bestemt alle Pengemidlernes Anvendelse og derigennem en saa stor Del af Statsstyrelsen. Men man kan ganste viist anvende en Indflydelse paa den Maade, at man selv tilintetgjør den. Og naar man taler om, at der ikke er taget Hensyn til de Anskuelser, der ere repræsenterede af det ærede Medlem i den foregaaende Lovgivning, vil jeg fremhæve, at, er der nogen Stands Interesse, som der særlig er taget Hensyn til i hele Lovgivningen efter 1848, saa er det Bondestændens. Det er ikke blot i alle de

Love, der nærmest angaar den; men selv i en saadan Lov, som jeg anser for en af de største og smukkeste, der er givet siden 1848, den store fristubede Næringslov, hændes der navnlig det Stands Interesse, som det ærede Medlem, der nys talte, især har gjort sig til Talsmand for. Det kan imidlertid ikke nytte udfølgelig at forhandle med det ærede Medlem; thi han gaar saa yderlig i sine Anskuelser, at der viist ikke er Mange her i Salen, der følger ham. Han opfordrede os blandt Andet til at være imødekommende. Jeg har engang fulgt det ærede Medlems Opfordring, og da jeg fulgte den, stemte han ikke engang for det Forslag, jeg efter hans Opfordring fremkom med. Men hvad der mere interesserer mig, er de Udtalelser, vi hørte fra det ærede Medlem fra Ribe (B. Holm). Hvorfor interesserer de mig? Det ærede Medlem sagde tydelig og klart, at han ønskede ikke, at Folkethinget skulde have den eiendommelige, Alt afgjørende Stilling, eller at Thinget direkte eller indirekte skulde indsætte eller afsætte Ministre. Det ærede Medlem udtalte sig stærkt for en Smøbekommen. Jeg tvivler ikke om hans personlige gode Villie, jeg har ved flere Leiligheder set Prøver derpaa. Men hvorfor jeg især fremhæver det, det er, fordi det tydelig vise, hvilken Mødsætning, hvilken Klost, der er mellem de Anskuelser, der her mødte os og gjøre Fordring paa Respekt fra den anden Side, de staae i den bestemte, Mødsætning til deres, som pleie at være denne Rættings Ordførere, og som ogsaa have været det idag. De sige netop tydelig og klart, at det er en Systemforandring, der tilsigtes, at det ikke er noget Mere eller Mindre, men at det er Systemforandring, der først og fremmest skal vise sig i, hvem der skal være Minister. Det er to aldeles forskellige Standpunkter. Og naar der er Tale herom, om den egentlige Parlamentarisme, saa maa det være Meningen, at dermed de nye Ministre maa være givne — man vil selvfølgelig ikke træde Kongens Prærogativer for nær, man vil selvfølgelig ikke ligefrem indsætte nye Ministre — men Meningen er dog, at det hermed saa temmelig er givet, hvem der skal være Minister, hvem der til Gjengjæld skal bære Udviklingen. Thi ellers vil man kun rive ned og bære sig ad som de Partier, der bestandig kun have viist sig stikkede til at bringe Fædrelandet i Jordærvelse, til at tilintetgjøre enhver Forfatning, hvorunder man levede (Udfrydelse af Berg). Jeg beklager, at jeg ikke kunde høre den Yttring, der blev henkastet. („Hvem er det, der vil tilintetgjøre Forfatningen?“) Det er ikke os, der her optræde aktivt, vi sidde rolig og forholde os ganste passivt. — Jeg kan ikke undlade, uagtet det er noget besværligt, at udtale mig om disse enkelte Sager, da dette gjentagne Gange er kommet frem fra de ærede Medlemmers Side; thi det er ganste viist væsentlig igjennem de enkelte Sager, at det kommer frem, som for mig, som det, der i denne Sag er det Af-